

Nr 22.

Av herr **Petrén**, om anslag till anordnande av erkända alkoholistanstalter.

Alltsedan år 1916 har i riksdagen i regel funnits upptaget ett reservationsanslag till bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter. Under vart och ett av de tre senaste budgetåren har detta anslag utgjort 15,000 kronor. Socialstyrelsen har, i egenskap av uppsiktsmyndighet över alkoholistvården, hemställt, att anslaget även för budgetperioden 1929/1930 måtte uppföras med 15,000 kronor; med hänsyn till den höga intagningsfrekvensen på de allmänna alkoholistanstalterna föreligger nämligen behov av nya vårdplatser å dessa. Departementschefen framhåller också, att tillgången på vårdplatser vid de erkända alkoholistanstalterna alltjämt får betraktas såsom knapp. Icke desto mindre avstyrker han socialstyrelsens förslag om uppförande av ifrågavarande anslag med den motiveringen, att man, av inhämtade upplysningar att döma, icke torde kunna räkna med att utvidgning av nuvarande eller inrättande av nya erkända anstalter kommer att ske i någon större omfattning under innevarande eller nästa budgetår. Vid sådant förhållande finge det tillgängliga beloppet — vilket, om Kungl. Maj:ts förslag om statsbidrag till erkända alkoholistanstalten Hemmet Älvgården vinner riksdagens bifall, vid nästa budgetårs ingång utgör icke fullt 19,000 kr. — anses tillräckligt för tillgodoseende av ännu ej förutsedda behov av statsbidrag under ifrågavarande tidsperiod.

Detta är emellertid att anlägga en alltför bekymmerslös syn på denna anstaltsfråga. Förhållandena äro nämligen numera sådana, att spørsmålet om nya vårdplatser å de allmänna alkoholistanstalterna är brännande, vilket framgår av följande sammanställning, avseende beläggningsförhållandena den 15 december 1928.

Anstalter	Vårdplatser	Inskrivna alkoholister	Därav		Överbeläggning	
			närvarande	permitterade	formell	faktisk
Vengarn	100	154	119	35	54	19
Gunnarskog	15	15	15	—	—	—
Björknäs	26	35	28	7	9	2
Lerjeholm	26	35	27	8	9	1
Älvgården	42	43	38	5	1	—4
Tillhopa	209	282	227	55	73	18

Å dessa anstalter, vilka äro de som i första hand hava att mottaga vårdbehövande alkoholmissbrukare, funnos sålunda nämnda dag inskrivna icke mindre än 282 personer, medan totalantalet vårdplatser är endast 209. Av det till 73 personer uppgående överskottet voro 10 omhändertagna å enskilda anstalter, medan 45 voro permitterade till hemorten, sjukhus o. d. och 18 betecknade den faktiska överbeläggningen å dessa allmänna anstalter. Det finns intet som antyder, att kulmen har blivit nådd med den beläggning, för vilken här redogjorts. Man behöver nämligen icke länge ägna sin uppmärksamhet åt alkoholistvårdsverksamheten, förrän man finner, att hittills endast en bråkdel av de för sig själva, sina familjer eller omgivning i övrigt skadliga alkoholmissbrukarna i vårt land blivit omhändertagna av nykterhetsnämnderna. I samma mån som de statliga åtgärderna (övertagande av en del av kommunernas kostnader för alkoholistvården, direkt ekonomiskt stöd till nykterhetsnämndernas verksamhet, upplysningsverksamhet bland nämnderna och stödjande av nämndernas sammanslutningar) göra nämnderna bättre skickade att fullgöra sina åligganden ifråga om alkoholistvården, är det därför att förutse en fortgående stegring av alkoholistanstälternas beläggningssiffror. Sådana förhållanden äro på detta område kan man sålunda paradoxalt nog säga, att ju större beläggning på alkoholistanstälternas, dess bättre nykterhetstillstånd i våra kommuner.

Det skulle med hänsyn härtill vara en svår inkonsekvens av statsmakterna att understödja nykterhetsnämndernas verksamhet men underlåta att sörja för att erforderligt antal vårdplatser för alkoholmissbrukare stå till förfogande. Följden härav skulle bli, att interneringsförordnanden icke skulle kunna gå i verkställighet med därav följande skadliga följder för nykterhetsnämndernas hela verksamhet.

Det finns två utvägar att betrygga vårdplatsantalet. Den ena är, att staten själv anordnar anstaltsplatser, den andra är, att staten genom ekonomiskt bidrag stimulerar »landsting, kommun, förening, stiftelse eller annan» att åstadkomma anstalter, som kunna erkännas såsom allmänna. Det behöves icke här framhållas, att den senare utvägen är den för statsverket minst betungande. Det har därför varit en ledande tankegång, alltsedan alkoholistlagen trädde i kraft, att hålla tillräckliga medel disponibla för understöd till ev. nya vårdplatser. Den ovan angivna beläggningstablan anger, att det nya vårdplatsbehov, som redan nu kan skönjas såsom minimum för den allra närmaste tiden, utgör 15—20 vårdplatser, motsvarande ett statsbidragsbelopp enligt gällande bestämmelser å 30—40,000 kr. Det tillgängliga belopp å 19,000 kr. är därför icke tillfyllest för det behov, som redan är aktuellt.

Om det är sparsamhetskrav, som betingat undanskjutande av detta anslag, så måste det sägas, att man icke valt ett lämpligt objekt för sparsamheten. Medlen skulle ju nämligen tagas ur rusdrycksmedelsfonden, och det synes icke vara någon anledning att sörja för tillväxten av denna fond med det

relativt obetydliga belopp, varom här är fråga, på bekostnad av ett aktuellt nykterhetsändamål. Användningen av de medel, som uppföras på förevarande reservationsanslag, prövas i varje särskilt fall av Kungl. Maj:t, varför all nödig sparsamhet kan iakttagas vid dispositionen av anslaget. Härtill kommer, att, om mot förmodan inga anspråk på bidrag från anslaget skulle framkomma, de nya bestämmelserna om äldre reservationsanslag (Sv. Författningssamling, nr 209, år 1928) förhindra varje olämplig anhopning av reservationsmedel.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen måtte å riksstaten för budgetåret 1929/1930 å femte huvudtiteln under avdelningen Alkoholstivård uppföra ett reservationsanslag å 15,000 kr. till bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel.

Stockholm den 18 januari 1929.

Alfred Petré.
